

Sygn. akt VI U 479/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie

Przewodniczący SSO Bożenna Zawada

Protokolant starszy sekretarz sądowy Katarzyna Jabłońska

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2017 roku w Radomiu

sprawy U. P.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

na skutek odwołania U. P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 12 maja 2017 roku Nr GE 0554044/15

I. zaskarżoną decyzję zmienia i ustala U. P. prawo do emerytury rolniczej od (...)roku,

II. zasądza od Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W. P. Terenowa w R. na rzecz U. P. kwotę 180zł. (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Bożenna Zawada

Sygn. akt VI U 479/17

UZASADNIENIE

U. P. pismem z dnia 23 maja 2017 roku odwołała się od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 12 maja 2017 roku

nr GE 0554044/15 odmawiającej przyznania jej prawa do emerytury rolniczej.

W uzasadnieniu wskazała, iż nie zgadza się z zaskarżoną decyzją, bowiem w okresie od dnia (...) roku do dnia (...) roku pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców, a w związku z czym spełnia wszystkie przesłanki do przyznania jej prawa do emerytury (odwołanie wraz z załącznikami – k. 4-9).

W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowa w R. wniosła o jego oddalenie. Podniesiono, że ogólny staż ubezpieczenia społecznego rolników wnioskodawczyni wynosi 15 lat 11 miesięcy i 4 dni, a do okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców organ rentowy uwzględnił okresy od dnia 01 lipca 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku, od dnia 01 października 1999 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku i od dnia 01 marca 2011 roku do 04 maja 2017 roku. KRUS nie uznał, zaś okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawczyni po ukończeniu 16 roku życia, tj. okresu od dnia (...) roku do dnia (...) roku, bowiem w tym czasie wnioskodawczyni zamieszkiwała w sporej odległości od miejsca w którym położone

było gospodarstwo jej rodziców, nie spełniała więc warunku posiadania statusu domownika (odpowiedź na odwołanie – k. 10-11).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

U. P., urodzona (...), w dniu 04 maja 2017 roku złożyła w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowej w R. wniosek o emeryturę (dowód: wniosek – k. 1-3 akt KRUS).

Zaskarżoną decyzją z dnia 12 maja 2017 roku, nr GE 0554044/15 Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił wnioskodawczyni przyznania prawa do emerytury rolniczej. W jej uzasadnieniu podniesiono, że skarżąca nie udowodniła co najmniej 25-letniego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu, a jedynie 15 lat 11 miesięcy i 4 dni. Nie doliczono do stażu tego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia (...) roku do dnia (...) roku, ponieważ w tym okresie wnioskodawczyni zamieszkiwała w znacznej odległości od miejsca położenia gospodarstwa, co w ocenie organu wyłączało możliwość podjęcia codziennej i stałej pracy w tym gospodarstwie (dowód: decyzja – k. 30 akt KRUS).

U. P. w dniu (...) ukończyła 16 rok życia. Po ukończeniu szkoły podstawowej nie kontynuowała nauki. W tym okresie zamieszkiwała wraz z matką i przybraną, starszą o 11 lat siostrą w R. przy ulicy (...). W okresie tym matka wnioskodawczyni posiadała także gospodarstwo rolne położone w obrębie wsi Z., gm. Zakrzew o pow. 4,88 ha, w którym na stałe zamieszkiwał jej ojciec. W gospodarstwie tym stale pracowali rodzice wnioskodawczyni, przy czym jej ojciec z powodu choroby nie mógł wykonywać w nim wszystkich prac. W dniu 20 marca 1975 roku wnioskodawczyni zamieszkał wraz z przyszłym mężem – I. P.

w mieszkaniu położonym w R. przy ulicy (...), zaś w dniu 24 sierpnia 1975 roku zawarła z nim związek małżeński. W 1979 roku zmarł ojciec wnioskodawczyni

i ciężar prowadzenia gospodarstwa spadł już wyłącznie na nią i jej matkę. Ponieważ warunki mieszkaniowe w domu położonym na terenie gospodarstwa były słabe, wnioskodawczyni wraz z matką codziennie dojeżdżała do gospodarstwa z mieszkania w R., do którego dojazd linią podmiejską zajmował około 30 minut. Po ślubie natomiast dojeżdżała do gospodarstwa autobusem, zaś wracała z niego wraz z jej mężem samochodem, który przyjeżdżał po nią po zakończeniu pracy. Wspornym okresie wnioskodawczyni urodziła także dwójkę dzieci, pierwsze w 1977 roku, drugie natomiast w 1978 roku. Pomimo ciąży wnioskodawczyni przez cały okres jej trwania pracowała w gospodarstwie, zaś po urodzeniu dzieci zostawiała je wraz z teściami lub zabierała je ze sobą do gospodarstwa w którym zajmowała się nimi matka wnioskodawczyni. Gospodarstwo w którym pracowała wnioskodawczyni nie było zmechanizowane i miało charakter ogólny. Hodowano w nim kury, gęsie i świnie. Było w nim także około 7 krów i byków. Uprawiano w nim drzewa owocowe, zioła (przeznaczone na sprzedaż dla H.), żyto i owies, a także sadzono ziemniaki, buraki cukrowe oraz rzodkiew. W okresach letnich wnioskodawczyni wypasała krowy oraz pilnowała gęsi i kur. Brała także udział w sianokosach, wrywała także rzodkiew i buraki, zbierała i sprzedawała owoce, a także brała udział w wykopkach ziemniaków. Praca ta zajmowała jej co najmniej 4 godziny dziennie. W okresach zimowych natomiast rżnęła sieczkę, poila i karmiła zwierzęta, pracowała przy ziołach oraz obcinała łodygi maku na określoną długość oraz suszyła i kruszyła zioła. Także i te prace zajmowały jej przynajmniej

4 godziny dziennie (dowód: zaświadczenie Starostwa Powiatowego w R. – k. 9 akt KRUS, odpis skrócony aktu małżeństwa – k. 25 akt KRUS, zeznania wnioskodawczyni – zapis płyty CD – k. 26, zeznania świadków: W. K. i K. K. – zapis płyty CD – k. 18, zeznania świadków: M. P. i A. Ś. – zapis płyty CD – k. 26).

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2016.277) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek wskazany w ust. 1a w przypadku kobiet oraz podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat z uwzględnieniem art. 20.

Zgodnie natomiast z art. 19 ust. 1a pkt 14 w/w ustawy wiek emerytalny dla ubezpieczonych urodzonych w okresie od dnia 01 stycznia 1956 roku do dnia 31 marca 1956 roku wynosi co najmniej 61 lat i 1 miesiąc.

Stosownie zaś do treści art. 20 ust. 1 wskazanej ustawy do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 01 stycznia 1983 roku;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

W judykaturze utrwalony jest pogląd, że osoba, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu winna spełniać kryteria domownika z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2016.277). Domownikiem jest zaś osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Nadto osoba taka winna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 1997 roku, II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473; z dnia 13 listopada 1998 roku, II UKN 299/98, OSNP 1999/24/799; z dnia 18 lutego 1999 roku, II UKN 491/98, OSNP 2000/8/324; z dnia 10 maja 2000 roku, II UKN 535/99, OSNP 2001/7/650).

Bezspornym w sprawie było, iż U. P. osiągnęła wiek wymagany do uzyskania prawa do emerytury rolniczej.

Kwestią sporną było ustalenie czy spełniła drugi z warunków określonych w art. 19 ust. 1 ustawy 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, a mianowicie czy podlegała ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu przez okres co najmniej 25 lat.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, fakt pracy wnioskodawcy w w/w gospodarstwie rolnym nie budzi wątpliwości. W tym zakresie Sąd uznał za przekonujące zeznania wnioskodawcy oraz przesłuchanych w sprawie świadków W. K., K. K., M. P. i A. Ś.. Wszyscy zgodnie wskazywali bowiem na rodzaj prowadzonej przez rodziców wnioskodawczynie działalności rolniczej, a także potwierdzili okoliczność pracy wnioskodawczynie w tym gospodarstwie w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Na ich podstawie Sąd ustalił, iż w spornym okresie U. P. zamieszkiwała w R. przy ulicy (...) z którego codziennie dojeżdżała wraz matką do gospodarstwa rolnego położonego we wsi Z.. W spornym okresie wnioskodawczynie nie kontynuowała nauki, jak też nie pracowała zawodowo. Środki utrzymania pochodziły z pracy zawodowej jej męża oraz z jej pracy w gospodarstwie rolnym matki. Gospodarstwo to miało 4,88 ha powierzchni. Nie miało wyspecjalizowanego charakteru (uprawiano w nim zboże, rzodkiew, buraki i ziemniaki, a także hodowano krowy, byki, gęsi i kury), chociaż uprawiano w nim także ziola i maki z przeznaczeniem dla H.. Ojciec wnioskodawczynie z uwagi na choroby nie mógł wykonywać w nim wszystkich prac, dlatego też ciężar jego prowadzenia spoczywał na skarżącej oraz jej matce.

Wskazać w tym miejscu należy, iż niewątpliwie, aby praca w gospodarstwie rolnym rodziców mogła zostać uznana za okres uzupełniający powinna być wykonywana przed dniem 01 stycznia 1983 roku w wymiarze przekraczającym połowę pełnego wymiaru czasu pracy (a więc co najmniej w rozmiarze 4 godzin dziennie). Praca ta musi mieć przy tym charakter stały, co oznacza gotowość (dyspozycyjność) do wykonywania pracy rolniczej, gdy wymaga tego sytuacja (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03 lipca 2001 roku, II UKN 466/00 oraz wyrok z dnia 19 grudnia 2000 roku, II UKN 155/00). W orzecznictwie zauważono, że stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym nie musi jeszcze oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego.

Tym kryteriom zazwyczaj odpowiada praca domownika rolnika, który świadczy określone prace stale (codziennie) w wymiarze nie mniejszym niż połowa etatu (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1997 roku, II UKN 96/96, z dnia 03 lipca 2001 roku, II UKN 466/00). Te wymogi spełnia w ocenie Sądu praca ubezpieczonej wykonywana w okresie od dnia (...) roku do dnia (...) roku w gospodarstwie rolnym rodziców. Ubezpieczona co prawda nie zamieszkiwała

w gospodarstwie rolnym a w oddalonym o około 15 km R., to jednak zdaniem Sadu odległość od miejsca zamieszkania do gospodarstwa nie była w tym przypadku barierą uniemożliwiającą stałą i codzienną pomoc w gospodarstwie, gdyż dojazd do tego gospodarstwa nie przekraczał 30 minut, a wnioskodawczyni nie pracowała zawodowo. Nie można więc utrzymywać, że codzienne dojazdy do nie czyniły ubezpieczonej dyspozycyjnym i uniemożliwiały pracę w wymiarze czasu przynajmniej połowy etatu.

Powyższe jednoznacznie zatem wskazuje, że wnioskodawca spełnia kryteria w/w pojęcia „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, że skarżąca

w spornym okresie pracowała stale w gospodarstwie rolnym matki w wymiarze co najmniej

4 godziny dziennie. W związku z powyższym okres od dnia (...) roku do dnia

(...) roku Sąd uwzględnił do ogólnego okresu ubezpieczenia wnioskodawcy. Okres ten wystarczy, aby U. P. spełniał brakujący warunek niezbędny do ubiegania się o świadczenie emerytalne, jakim jest legitymowanie się ogólnym okresem zatrudnienia w ilości co najmniej 25 lat.

Konkludując, ogólny staż ubezpieczenia rolniczego wnioskodawczyni wynosi zatem 26 lat 8 miesięcy i 10 dni. Zostały zatem spełnione przesłanki określone w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2016.277).

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wniosek w przedmiotowej sprawie wpłynął do organu rentowego w dniu 04 maja 2017 roku, a wiek 60 lat wnioskodawczyni osiągnęła w dniu (...) roku, zatem w sprawie niniejszej prawo do emerytury przysługuje od dnia miesiąca w którym złożono wniosek, tj. od dnia 01 lutego 2016 roku.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Radomiu w oparciu o treść art. 477¹⁴

§ 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję o czym orzekł jak w punkcie I wyroku.

O kosztach postępowania w punkcie II sentencji wyroku Sąd orzekł na podatnie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800 ze zm.).

SSO Bożenna Zawada